

1. melléklet

1.1. HOGYAN HASZNÁLJUK AZ ÖNÉRTÉKELÉSI ESZKÖZT

Az eszköz három fő folyamatot ölel fel három szakaszban:

- a pályázók kiválasztása (a táblázat 1. munkalapja);
- a projekt kedvezményezettek általi végrehajtása, középpontban a közbeszerzés és a munkaerőköltségek (2. munkalap);
- költségellenőrzés az irányító hatóság által és kifizetések (3. munkalap).

Mindhárom szakaszt egy fedőlap vezeti be, amely felsorolja az adott szakaszra vonatkozó összes konkrét kockázatot, ezután pedig a számozott konkrét kockázatok (pl. SR1, SR2 stb.) következnek.

Ajánljuk továbbá, hogy az irányító hatóság mérje fel a közvetlen irányítása alá tartozó közbeszerzéssel kapcsolatos csalási kockázatokat, pl. a technikai segítségnyújtás összefüggésében (ld. a közvetlen beszerzésről szóló 4. szakaszt). Amennyiben az irányító hatóság semmilyen olyan közbeszerzést nem végez, amelyhez csalási kockázati értékelésre van szükség, a 4. szakaszt nem kell kitölteni.

Megjegyzés: az önértékelést végző csoportnak csak a sárga mezőket kell kitöltenie.

A KOCKÁZAT LEÍRÁSA

A csoport munkájának megkönnyítése érdekében néhány kockázatot előre meghatároztak az eszközben. A csoportnak az összes ilyen előre meghatározott kockázatot értékelnie kell, de ha új kockázatokat azonosítanak, a felsorolás újabb sorokkal egészíthető ki.

A kockázat teljes leírása a fedőlapon (a 2. és 4. szakasz tekintetében), vagy az adott kockázat alatt (1. és 3. szakasz) található.

Oszlop fejszövege	Útmutatás
A kockázat referenciája	A kockázatot azonosító referencia. A betűk arra a szakaszra utalnak, amelyben a kockázatot azonosították (SR = a kedvezményezettek kiválasztása, IR = végrehajtás és monitoring, CR = költségellenőrzés és kifizetés, valamint PR = az irányító hatóság általi közvetlen beszerzés), a szám pedig a sorrend szerinti azonosítóreferencia. Ezt a mezőt csak új kockázatok hozzáadása esetén kell kitölteni.

A kockázat megnevezése	Ezt a mezőt csak új kockázatok hozzáadása esetén kell kitölteni.
A kockázat leírása	Ezt a mezőt csak új kockázatok hozzáadása esetén kell kitölteni.
Kit érint a kockázat?	Itt találhatóak azon szervek részletes adatai, amelyekben a csalást elkövető egyének vagy szereplők találhatóak, pl. irányító hatóság, végrehajtó szervek, igazoló hatóság, kedvezményezettek, harmadik felek. Ezt a mezőt csak új kockázatok hozzáadása esetén kell kitölteni.
A kockázat belső (az irányító hatóságon belüli), külső vagy összejátszás eredménye?	Itt találhatóak annak részletei, hogy belső (csak az irányító hatóságon belüli), külső (csak az irányító hatóságon kívül álló valamely szerven belüli) vagy összejátszás eredményeként keletkező (egy vagy több szervet érintő) csalásról van-e szó. Ezt a mezőt csak új kockázatok hozzáadása esetén kell kitölteni.

2. AZ ÖNÉRTÉKELÉS ÖT FŐ LÉPÉSE

2.1. Bruttó kockázat

A bruttó kockázat a **már meglévő vagy tervezett ellenőrzések hatásának beszámítása előtti** kockázati szintre utal. A kockázat számszerűsítése általában a kockázat „**valószínűségéből**” – mennyire valószínű, hogy az esemény bekövetkezik – és a kockázat „**hatásából**” – azaz, hogy az esemény milyen pénzügyi és nem pénzügyi következményekkel jár – tevődik össze. Az értékelés következetességének biztosítása érdekében a valószínűség meghatározásakor **időtávlatot** kell megadni, amely ebben az esetben a hétéves programozási időszak.

Oszlop fejszövege	Útmutatás															
A kockázat hatása (BRUTTÓ)	<p>A kockázattertelékelést végző csoportnak a legördülő menüből 1 és 4 között kell értékelnie az alábbi kritériumok szerint, hogy a kockázat – bekövetkezése esetén – milyen hatással járna:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>A hírnévre</th> <th>A célkitűzésekre</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Korlátozott hatás</td> <td>További munka, ami más folyamatokat késleltet</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Csekély hatás</td> <td>A működési célkitűzés elérése késik</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne</td> <td>A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív</td> <td>A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került</td> </tr> </tbody> </table>		A hírnévre	A célkitűzésekre	1	Korlátozott hatás	További munka, ami más folyamatokat késleltet	2	Csekély hatás	A működési célkitűzés elérése késik	3	Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne	A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés	4	Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív	A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került
	A hírnévre	A célkitűzésekre														
1	Korlátozott hatás	További munka, ami más folyamatokat késleltet														
2	Csekély hatás	A működési célkitűzés elérése késik														
3	Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne	A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés														
4	Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív	A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került														

		sajtóvizsgálat	
A kockázat valószínűsége (BRUTTÓ)	A kockázatértékelést végző csoportnak – a kockázat hétéves programozási időszak alatti előfordulásának valószínűségére alapozva – a legördülő menüből 1 és 4 között kell értékelnie a kockázat valószínűségét az alábbi kritériumok szerint:		
	1	Szinte soha nem fog előfordulni	
	2	Ritkán fog előfordulni	
	3	Néha fog előfordulni	
	4	Gyakran fog előfordulni	
Teljes kockázati pontszám (BRUTTÓ)	Az ebben a mezőben szereplő érték a kockázati hatás és valószínűség alá bevitt értékekből kapott automatikus számítás eredménye. Rangsorolása az összérték szerint: <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 3 – Elfogadható (zöld) • 4 – 6 – Jelentős (narancssárga) • 8 – 16 – Kritikus (piros) 		

2.2. Jelenlegi kockázatcsökkentő ellenőrzések

Az eszközben előre meghatároztak néhány javasolt megelőző ellenőrzést. **Ezek az ellenőrzések csak minták**, az értékelést végző csoport elhagyhatja őket, ha az ellenőrzések már nem léteznek, valamint további sorokkal egészítheti ki e szakaszt, ha az azonosított kockázatok bekövetkeztét kiegészítő ellenőrzésekkel kívánják megakadályozni. **Előfordulhat, hogy egy adott kockázathoz jelenleg társított ellenőrzés más kockázatokra is releváns – ilyen esetekben az ellenőrzések többször is megismételhetők. A gyakorlat megkönnyíthető azáltal, hogy egyszerű kereszthivatkozásokat tesznek a pl. az irányítási és kontrollrendszerek, ügyviteli folyamatok leírásában és a kézikönyvekben ismertetett vagy felsorolt jelenlegi ellenőrzésekhez.**

Oszlop fejszövege	Útmutatás
Az ellenőrzés referenciája	Egy adott ellenőrzést jelölő referencia. A számokat sorrend szerint társították az egyes kockázatokhoz; például az SR1 kockázathoz kapcsolódó ellenőrzések SC 1.1. referenciával kezdődnek, az IR2-re vonatkozó ellenőrzések pedig IC 2.1. referenciával. Ezt a mezőt csak új ellenőrzések hozzáadása esetén kell kitölteni.
Az ellenőrzés leírása	Ezt a mezőt csak új ellenőrzések hozzáadása esetén kell kitölteni.
Tudják-e igazolni az ellenőrzés működését?	Az értékelést végző csoportnak a legördülő menüből az „igen” vagy „nem” kiválasztásával kell megjelölnie, hogy az ellenőrzés működését dokumentálják-e. Például a jóváhagyás igazolását aláírással dokumentálják, így az ellenőrzés szemmel látható.
Tesztelik-e rendszeresen ezt az	Az értékelést végző csoportnak a legördülő menüből az „igen” vagy „nem”

ellenőrzést?	kiválasztásával kell megjelölnie, hogy rendszeresen tesztelik-e az ellenőrzés működését. A tesztelés történhet belső vagy külső ellenőrzéssel, illetve bármilyen más monitoring rendszerrel.
Mennyire bíznak az ellenőrzés hatékonyságában?	Az értékelést végző csoportnak – részben az előző két kérdésre adott válasz alapján – fel kell tüntetnie, hogy mennyire bíznak abban, hogy az ellenőrzés hatékonyan csökkenti az azonosított kockázatokat (magas, közepes vagy alacsony). Ha az ellenőrzést nem igazolt vagy tesztelt, a megbízhatóság szintje alacsony. Ha az ellenőrzést nem igazolt, akkor egyértelmű, hogy tesztelni sem lehet.
Az összekapcsolt ellenőrzések hatása a kockázat HATÁSÁRA a megbízhatósági szinteket figyelembe véve	A kockázatértékelést végző csoportnak a legördülő menüből 1 és 4 közötti érték kiválasztásával kell megjelölnie, hogy véleménye szerint mennyivel csökken a kockázat hatása a jelenlegi ellenőrzéseknek köszönhetően. A csalást feltáró ellenőrzések csökkentik a csalás hatását, mivel arról tanúskodnak, hogy működnek a belső kontrollmechanizmusok.
Az összekapcsolt ellenőrzések hatása a kockázat VALÓSZÍNŰSÉGÉRE a megbízhatósági szintek figyelembe vételével	A kockázatértékelést végző csoportnak a legördülő menüből -1 és -4 közötti érték kiválasztásával kell megjelölnie, hogy véleménye szerint mennyivel csökken a kockázat valószínűsége a jelenlegi ellenőrzéseknek köszönhetően. A csalást feltáró ellenőrzések csak közvetetten csökkentik a csalás valószínűségét.

2.3. Nettó kockázat

A nettó kockázat a **már meglévő** ellenőrzések és hatásuk **figyelembe vétele utáni** kockázati szintre utal, azaz az adott időpontban fennálló helyzetre.

Oszlop fejszövege	Útmutatás															
A kockázat hatása (NETTÓ)	<p>Az ebben a mezőben szereplő érték automatikus számítás eredménye: BRUTTÓ kockázati hatásból kivonják az összevont meglévő kockázatsökkentő ellenőrzések hatását. Az eredményt az alábbi kritériumok tükrében kell megvizsgálni annak megerősítése érdekében, hogy az értékelés továbbra is helytálló:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>A hírnévre</th> <th>A célkitűzésekre</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Korlátozott hatás</td> <td>További munka, ami más folyamatokat késleltet</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Csekély hatás</td> <td>A működési célkitűzés elérése késik</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne</td> <td>A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív sajtóvisszhang</td> <td>A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került</td> </tr> </tbody> </table>		A hírnévre	A célkitűzésekre	1	Korlátozott hatás	További munka, ami más folyamatokat késleltet	2	Csekély hatás	A működési célkitűzés elérése késik	3	Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne	A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés	4	Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív sajtóvisszhang	A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került
	A hírnévre	A célkitűzésekre														
1	Korlátozott hatás	További munka, ami más folyamatokat késleltet														
2	Csekély hatás	A működési célkitűzés elérése késik														
3	Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne	A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés														
4	Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív sajtóvisszhang	A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került														
A kockázat valószínűsége (NETTÓ)	<p>Az ebben a mezőben szereplő érték automatikus számítás eredménye: a BRUTTÓ kockázati valószínűségből kivonják az összevont meglévő kockázatsökkentő ellenőrzések hatását. Az eredményt az alábbi kritériumok tükrében kell megvizsgálni annak megerősítése érdekében, hogy az értékelés továbbra is helytálló:</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Szinte soha nem fog előfordulni</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Ritkán fog előfordulni</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Néha fog előfordulni</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Gyakran fog előfordulni</td> </tr> </tbody> </table>	1	Szinte soha nem fog előfordulni	2	Ritkán fog előfordulni	3	Néha fog előfordulni	4	Gyakran fog előfordulni							
1	Szinte soha nem fog előfordulni															
2	Ritkán fog előfordulni															
3	Néha fog előfordulni															
4	Gyakran fog előfordulni															
Teljes kockázati pontszám (NETTÓ)	<p>Az ebben a mezőben szereplő érték a kockázati hatásból és valószínűségből kapott automatikus számítás eredménye. Rangsorolása az összérték szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 3 – Elfogadható (zöld) • 4 – 6 – Jelentős (narancssárga) • 8 – 16 – Kritikus (piros) 															

2.4. Cselekvési terv hatékony és arányos csalás elleni intézkedések alkalmazására

Oszlop fejszövege	Útmutatás
Tervezett kiegészítő ellenőrzés	A tervezett ellenőrzés/hatékony és arányos csalás elleni intézkedés teljes leírását itt kell megadni. Míg az útmutatás 5. szakasza általános csalás elleni elveket és módszereket tartalmaz, a 2. melléklet kockázatcsökkentő ellenőrzéseket javasolt minden azonosított kockázat vonatkozásában.
Felelős személy	Itt kell megadni, hogy a tervezett ellenőrzésekért ki (vagy mely feladatkör) felelős. A fenti személynek bele kell egyeznie abba, hogy felelősséget vállal az ellenőrzésekért, és elszámoltatható lesz annak bevezetéséért és hatékony működéséért.
A végrehajtás határideje	Az új ellenőrzés végrehajtásának határidejét itt kell megadni. A felelős személynek el kell fogadnia ezt a határidőt, és elszámoltathatónak kell lennie az új ellenőrzés ezen időpontig történő bevezetéséért.
A tervezett összevont kiegészítő ellenőrzések hatása a kockázat HATÁSÁRA	A kockázatértékelést végző csoportnak a legördülő menüből -1és -4 közötti érték kiválasztásával kell jelölnie, hogy véleménye szerint a tervezett ellenőrzések által mennyivel csökken a kockázat hatása.
A tervezett összevont kiegészítő ellenőrzések hatása a kockázat VALÓSZÍNŰSÉGÉRE.	A kockázatértékelést végző csoportnak a legördülő menüből -1és -4 közötti érték kiválasztásával kell jelölnie, hogy véleménye szerint a tervezett ellenőrzések által mennyivel csökken a kockázat valószínűsége.

2.5. Célkockázat

A célkockázat a **már meglévő és tervezett ellenőrzések hatásának beszámítása utáni** kockázati szintre utal.

Oszlop fejszövege	Útmutatás															
A kockázat hatása (CÉL)	<p>Az ebben a mezőben szereplő érték automatikus számítás eredménye: a NETTÓ kockázati hatásból kivonják az összevont tervezett kockázatsökkentő ellenőrzések hatását. Az eredményt az alábbi kritériumok tükrében kell megvizsgálni annak megerősítése érdekében, hogy az értékelés továbbra is helytálló:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>A hírnévre</th> <th>A célkitűzésekre</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Korlátozott hatás</td> <td>További munka, ami más folyamatokat késleltet</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Csekély hatás</td> <td>A működési célkitűzés elérése késik</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne</td> <td>A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív sajtóvisszhang</td> <td>A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került</td> </tr> </tbody> </table>		A hírnévre	A célkitűzésekre	1	Korlátozott hatás	További munka, ami más folyamatokat késleltet	2	Csekély hatás	A működési célkitűzés elérése késik	3	Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne	A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés	4	Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív sajtóvisszhang	A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került
	A hírnévre	A célkitűzésekre														
1	Korlátozott hatás	További munka, ami más folyamatokat késleltet														
2	Csekély hatás	A működési célkitűzés elérése késik														
3	Jelentős hatás, pl. amiatt, hogy a csalás kifejezetten komoly természetű vagy pedig azért, mert számos kedvezményezett érintett benne	A működési célkitűzés elérése veszélybe került vagy a késik a stratégiai célkitűzés														
4	Hivatalos információkérés az érintett felek, pl. a Parlament részéről és/vagy negatív sajtóvisszhang	A stratégiai célkitűzés elérése veszélybe került														
A kockázat valószínűsége (CÉL)	<p>Az ebben a mezőben szereplő érték automatikus számítás eredménye: a BRUTTÓ kockázati valószínűségből kivonják az összevont tervezett kockázatsökkentő ellenőrzések hatását. Az eredményt az alábbi kritériumok tükrében kell megvizsgálni annak megerősítése érdekében, hogy az értékelés továbbra is helytálló:</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>1</td> <td>Szinte soha nem fog előfordulni</td> </tr> <tr> <td>2</td> <td>Ritkán fog előfordulni</td> </tr> <tr> <td>3</td> <td>Néha fog előfordulni</td> </tr> <tr> <td>4</td> <td>Gyakran fog előfordulni</td> </tr> </tbody> </table>	1	Szinte soha nem fog előfordulni	2	Ritkán fog előfordulni	3	Néha fog előfordulni	4	Gyakran fog előfordulni							
1	Szinte soha nem fog előfordulni															
2	Ritkán fog előfordulni															
3	Néha fog előfordulni															
4	Gyakran fog előfordulni															
Teljes kockázati pontszám (CÉL)	<p>Az ebben a mezőben szereplő érték a kockázati hatás és valószínűség alá bevitt értékekből kapott automatikus számítás eredménye. Rangsorolása az összérték szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 – 3 – Elfogadható (zöld) • 4 – 6 – Jelentős (narancssárga) • 8 – 16 – Kritikus (piros) 															